

Markedsbasert høsting

Miljømerking

Krav som kommer?

FRIEND OF THE SEA
Sustainable Seafood

Foto: Kine Mari Karlsen, Nofima

Miljømerker skal hjelpe forbrukerne til å velge miljøvennlige produkter. For fiskeprodukter betyr det i dag bl.a. at de kommer fra bærekraftige bestander.

Fangstreguleringer og tilstanden til de bestandene som forvaltes er blitt et viktig konkurransefortrinn i matvaremarkedet. Lettere markedstilgang og bedre betaling for produktene er viktige årsaker til at aktører ønsker å miljøgodkjenne fiskerier og bedrifter.

Kravene som stilles til aktører som vil bruke miljømerkene er til kontinuerlig vurdering. Energiforbruk og vern av kysttorsk kan føre til at disse kravene i nær fremtid vil bli endret.

Ingen av de undersøkte miljømerkene, Marine Stewardship Council (MSC), KRAV eller Friend of the Sea, stiller krav til drivstofforbruk hos fartøyene per januar 2010. Det at energiforbruket ikke er mer vektlagt, kan forklares med at merkene først og fremst har vært opptatt av om bestandene er godt forvaltet. Mest sannsynlig vil det i fremtiden komme flere krav knyttet til lavt energiforbruk for å få bruke miljømerkene.

Det norske fisket etter nordøstarktisk torsk og hyse utenfor 12 nautiske mil nord for 62 °N ble MSC-godkjent april 2010. Den pågående MSC-sertifiseringsprosessen av hyse og torsk innenfor 12 nautiske mil viser at vern av kysttorsk skaper problemer for bruk av miljømerker for de delene av fisket som foregår nær kysten.

Det finnes ulike regionale bestander av

kysttorsk med varierende vandringsmønstre. Disse bestandene av kysttorsk er i store deler av året blandet med økonomisk viktige bestander som sei, nordøstarktisk hyse og torsk. I perioder foregår det tradisjonelt et intensivt fiske etter disse artene. Det øker faren for bifangst av kysttorsk og innebærer at vern av denne kan få store konsekvenser for utviklingen i tradisjonelle fiskerier.

For å få godkjent fiske etter nordøstarktisk hyse og torsk innenfor 12 nautiske mil, må norske myndigheter vedta en plan for gjenoppbygging av kysttorskbestanden. Det jobbes nå med å få godkjent en slik plan. ➔

“Markedsbasert høsting av fiskeressurser” er et forskningsprogram som har pågått over flere år, finansiert av Fiskeri- og havbruksnærings forskningsfond (FHF). Målet for programmet er å innhente og systematisere kunnskap om virkninger av reguleringsregimer på samla verdiskaping, for derigjennom å forenkle og forbedre reguleringsystemene. Dette er viktig for å øke verdiskapingen i fiskerinæringen. I 2010 er det i programmet analysert hvordan finanskrisen påvirket landingsmønsteret, økonomien i levendefangst, verdiskaping i loddefisket, hvordan norsk fangstmønster er tilpasset krav til bruk av miljømerker og hvilke muligheter introduksjon av autoline i kystflåten gir.

Fangstmønster og miljømerking

Det finnes mange ulike miljømerker for villfanget og oppdrettet fisk. Nofima Marked har analysert om kravene som stilles til bruken av miljømerker vil påvirke fangstmønsteret i norske fiskerier.

Fangstmønsteret i norske fiskerier er i stor grad styrt av vandringsmønsteret til fisken. Fisket drives i perioder av året hvor fisken er lett tilgjengelig – nær kysten og i store mengder. Denne tilpasningen innebærer at fisket konsentreres til bestemte områder i bestemte perioder. Nofima Marked har analysert om kravene som stilles til aktører for å få bruke miljømerker vil påvirke dette fangstmønsteret.

Det finnes mange ulike miljømerker for villfanget og oppdrettet fisk. I dette prosjektet ble tre miljømerker for villfanget fisk vurdert – Marine Stewardship Council (MSC), KRAV og Friend of the Sea.

Betingelsene som stilles for bruk av de tre miljømerkene er forskjellige.

Fangstområde

KRAV forlanger at mange av de miljøgodkjente fiskeriene i deler av året skal foregå utenfor 12 nautiske mil. Årsaken til dette er vern av kysttorskbestanden. MSC krever at fiske etter nordøstarktisk torsk og hyse skal foregå utenfor 12 nautiske mil. Dette kan bli endret dersom den pågående MSC-sertifiseringsprosessen godkjenner fiske etter torsk og hyse innenfor 12 nautiske mil.

Sesong

Dagens miljøgodkjente fiskerier møter ikke krav om sesong for å kunne merke fisken med miljømerkene. Ett unntak er KRAV, som legger føringer for et vinterfiske etter torsk. Dette er uproblematisk da det meste av torsken tas på vinteren. Det kan imidlertid være et problem for de som ønsker å forskyve deler av vinterfisket til andre tider på året.

Redskap

Hvilke fangstredskaper som brukes har vært et viktig tema i miljøorganisasjoner. Det har vært diskutert om enkelte redskaper er mer belastende for havbunnen enn andre og i hvor stor grad enkelte redskaper fører til mer fangst av fisk under minstestørrelse. Prosjektet viser at ingen redskap er utelatt fra miljøgodkjenningen ut fra disse vurderingene.

Liten betydning

Kravene som stilles til aktører for å få bruke de tre undersøkte miljømerkene har i dag liten eller ingen betydning for det norske fangstmønsteret. Unntatt er kravet til fangstområde og sesong i visse fiskerier, som stilles av KRAV.

Mer informasjon finnes i rapporten "Miljømerking av fisk og norsk fangstmønster", Nofima-rapport nr. 40/2009.

Kontaktperson: Kine Mari Karlsen, Nofima, tel. 77 62 91 41.

Foto: Kine Mari Karlsen, Nofima